

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pepi Olaetxea Altzugarai

*Lesaka,
Nafarroa
(1946)*

Aurkibidea

Biografia

Zintak

LES-040

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa
- **Data:** 2023-03-06
- **Iraupena:** 48 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhoa

Pasarteak

1. Pepiren aurkezpena

- **Erref:** LES-040/001
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Astigarragan sortua baina Lesakan bizitakoa da Pepi. Lesakako fabrika aritu zen lanean, baita Donostian bizpahiru urtez ere. 1960An Berara ezkondu zen.

2. Ikastola sortzeko lanetan

- **Erref:** LES-040/003
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:01:17. **Bukatu:** 00:03:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Etxean euskaraz egiten zuen Pepik, baita familian eta auzoan ere. Baina Lesakan, herrian, gaztelaniaz aritzen ziren. Berarat ailegatu zelarik, han ere ez zuen euskararik aditzen kalean. Behin, haur ttikiak zituztenei bilera batera deitu zieten ikastolako proiektua azaltzeko, eta hala hasi zen Pepi ikastola sortzeko prozesuan.

3. Pepiren parte-hartzea ikastolan

- **Erref:** LES-040/004
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:03:45. **Bukatu:** 00:04:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolako proiektuan, batzordean aritzen zen Pepi, idazkaritzan. Hainbat taldetan banatzen zituzten lanak: mantentze-lanak, garbiketa, pedagogia... Hura guzia izugarria izan zen Pepirentzat; euskal kontzientzia hartu zuen, jende aunitz ezagutu zuen...

4. Lehenbiziko bilerak

- **Erref:** LES-040/005
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:04:28. **Bukatu:** 00:07:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolako lehenbiziko bilera Josu Goiaren etxean egin zuten, eta bigarren bilerarako, Satrustegi eta Garaikoetxea joan ziren (baita 3 polizia sekreta ere) ikastolen mugimenduaren berri ematera. Handik aitzinerat, ikastolako proiektua garatzeko elkartzan hasi ziren; gurasoak eta jende gaztea ziren denak. Kontzientziazio lan handia egin behar izan zuten gurasoen artean.

5. Ikastola martxan paratzeko lehen lokalak

- **Erref:** LES-040/006
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:07:13. **Bukatu:** 00:09:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Berako herriko etxean paratu zen martxan ikastola. Lokala zaharra zen eta nahiko hondatua zegoen, baina auzolanean moldatu zuten. Gero, handik mugitu behar izan zuten, eta Elizari eskatu zioten leku bat; Lagun Etxea utzi zieten.

6. Ikastolako lokalak eta legalizazioa

- **Erref:** LES-040/007
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:09:49. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Berako herriko etxean eta Lagun Etxean egon ondotik, bertze leku batera mugitu ziren, Altzatera. Aldi berean, ikastola legalizatzeko prozesuan aritu ziren buru-belarri. Legalizazioan, garrantzitsua izan zen Ikastolen Elkartearen sorrera.

7. Altzateko egoitza eta 83ko Nafarroa Oinez

- **Erref:** LES-040/008
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:11:38. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastola legalizatzeko, lokalez aldatu ziren eta Altzateko egoitzara joan ziren. Baina hura berri beharra zen, eta auzolanean lan hori guziaz egiten ahalko ez zutela ikusi zuten. Hala, 1983an Nafarroa Oinez Beran antolatzea eskatu zuten, dirua lortzeko eta egoitza berriko moldaketak ordaindu ahal izateko.

8. Mugimendu sozialak, ikastolaren hauspo

- **Erref:** LES-040/009
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:13:02. **Bukatu:** 00:15:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Ikastolaren kasuan, gauza aunitz izan zituzten alde Pepiren ustez. Euskal Herrian bazen euskararen aldeko mugimendua, eta horrek ikastolaren alde egiten zuen. Horretaz gain, mugimendu sozial handia nabaritzen zen bertze leku batzuetan ere, Parisen errate baterako, eta berri horiek guzietan proiektua hauspotzen zuten.

9. Berako Udala eta herritarrak kontra ez

- **Erref:** LES-040/010
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:15:05. **Bukatu:** 00:17:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Berako Udala ez zein inoiz ikastolako proiektuaren kontra egon, edo ez zuten, behinik behin, kontrako jarrerarik adierazi. Gauza bera gertatu zen herritarrekin. Gainera, Berako bertze eskolen egoera ez zen ona: 4 urteko haurrak mojetara joan behar izaten ziren, eta haur aunitz izaten ziren. Eskolan hasteko, aldiz, 6 urte izan behar zituzten haurrek. Ikastolan, 3 urteko haurrak hartzen zituzten eta ongi zaintzen zituzten; horrek ere mesede egin zien.

10. Ikastolaren legalizazioaz

- **Erref:** LES-040/011
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:17:29. **Bukatu:** 00:19:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastola legalizatu baino lehen, ikasleen kartillak eskolakoak ziren. Gero, 83ko Nafarroa Oinez ateratako diruarekin, instalazioak moldatu eta legalizatzeko eskatzen zituzten baldintzak bete ahal izan zituzten.

11. Finantzatzeko, ostatua bestetan

- **Erref:** LES-040/013
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:19:47. **Bukatu:** 00:20:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Legalizazioa baino lehen, beti dirurik gabe ibiltzen ziren ikastolan. Finantzatzeko, bestetan ostatuak paratzen zituzten.

12. Nafarroa Oinez bestaren antolaketaz

- **Erref:** LES-040/014
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:20:46. **Bukatu:** 00:22:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

83ko Nafarroa Oinez antolatzeko, landak eskatu zizkieten herritarrei. Beti ezagunak izaten ahal ziren batzordeko kideak edo gurasoak joaten ziren halako gauzak eskatzera, eta horrek beti lagundu egiten zuen. Gure Txokoakoek ere antolaketan lagundu zuten.

13. Ikastolaren zailtasunak

- **Erref:** LES-040/015
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:22:46. **Bukatu:** 00:24:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolak izan zuen zailtasunik handiena jendea konbentzitzea izan zen. Bazen jendea ttikitan gaizki pasatua zuena erdaraz ongi ez jakiteagatik, eta ez zuten beren seme-alabek hori bera bizitzerik nahi. Zailtasun ekonomikoak ere izan zituzten; legalizazioarekin batera laguntzak jasotzen hasi ziren eta hobetu egin zen egoera.

14. Ikastolako guraso aunitz erdaldunak

- **Erref:** LES-040/017
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:26:23. **Bukatu:** 00:28:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Berako ikastolako guraso aunitzek ez zekiten euskaraz; batzordeetan ere aunitzek ez zekiten. Horietako batzuk euskaldundu egin ziren, baina hasieran, aunitzek ez zekiten euskaraz. Horiek kontzientziatzen ere saiatzen ziren, baina ez zen erraza.

15. Institutua gaztelaniaz

- **Erref:** LES-040/019
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:28:43. **Bukatu:** 00:30:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Garai hartan, institutuko ikasketak ez zeuden euskaraz, eta horren alde ere borrokatu ziren Pepi eta senarra. Orduan, Lekarozera joaten ziren ikastera, Beran lanbide eskola baitzegoen, baina batxilergorik ez. Hala, den-dena euskaraz izatea lortu ez zuten arren, ikasgai batzuk euskaraz ematea lortu zuten. Han ere, euskarazko materialik ez zegoen, eta irakasle batzuek ere ez zekiten euskaraz.

16. Giro aldaketa

- **Erref:** LES-040/020
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:30:19. **Bukatu:** 00:31:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

80ko hamarkadako akaberarako, bertze giro bat sumatzen zen Beran eta euskara gehiago aditzen zen karrketan. Egun, gazteek euskaraz jakin arren, erdara dezente sumatzen dela aipatzen du Pepik.

17. Gau-eskoletan

- **Erref:** LES-040/021
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:31:27. **Bukatu:** 00:32:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gau-eskoletara joan zen Pepi alfabetatzera eta EGA prestatzera. Patxi Iñigo izan zen bere irakaslea. Bertze batzuk, euskara Otik ikastera joaten ziren, eta hagitx ongi pasatzen omen zuten.

18. EGA ateratzea

- **Erref:** LES-040/023
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:32:40. **Bukatu:** 00:33:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Pepi urte pare batez joan zen gau eskoletara, eta oroitzapen hagitx ona du. EGA prestatu zuen bertan, eta azterketa gairiditu zuen.

19. Gazteak gau-eskoletan

- **Erref:** LES-040/024
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:33:42. **Bukatu:** 00:34:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Gau-eskolek ere euskararen aldeko kontzientzia hartzeko balio izan zuten. Gazte aunitz aritu ziren gau-eskoletan.

20. Ez Dok Amairu

- **Erref:** LES-040/029
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:37:22. **Bukatu:** 00:38:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Ez Dok Amairu ikusi zuen lehenbiziko aldia kontatzen du Pepik: Donostian, Xabier Lete eta Lourdes Iriondo. Bertze behin, Antiguoko elizan Imanol ikusi zuen.

21. Prentsa askatasunaren aldeko manifestazioa

- **Erref:** LES-040/030
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:38:13. **Bukatu:** 00:39:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

68an Donostiako manifestazio batean egon zen Pepi, prentsa askatasunaren alde. Manifestaziora grisak agertu eta ozta-ozta eskapatu ziren.

22. Emakumeen parte-hartzea

- **Erref:** LES-040/031
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:39:17. **Bukatu:** 00:41:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolako mugimenduarekin batera, emakume aunitz hasi ziren parte hartzen, sekula bertze deusetan parte hartu ez zuten emakumeak. Eta hori garrantzitsua izan zen haiendako.

23. Garaiko oroitzapen onak

- **Erref:** LES-040/033
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:41:53. **Bukatu:** 00:43:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Pepi kontziente da egindako lanaz. Garai hartan emandako aldaketek eragina izan zutela aipatzen du. Oroitzapen onak ditu Pepik, nahiz eta momentu txarrak ere bizi izan zituen, batez ere, proiektuak suposatzen zuen arduragatik.

24. Egindako lanaren balorazioa

- **Erref:** LES-040/034
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:43:22. **Bukatu:** 00:44:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Garai hartan egindako lan guztiak Bera euskalduntzeko balio izan zuten.

25. Bera gerra aitzinetik, aski erdalduna

- **Erref:** LES-040/035
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:44:16. **Bukatu:** 00:47:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Bera aski erdalduna zen; baserritarrak euskaraz aritzen baziren ere, herrian gaztelaniaz egiten zen. Berako familia garrantzitsuak erdaldunak ziren; Lesakan, aldiz, euskaldunak. Gainera, Bera mugako herria izaki, polizia, soldaduak, guardia zibilak... baziren, eta horrek ere euskararen eragina zuen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com